

4. Vnější vztahy

Vývoz zboží v 1. čtvrtletí meziročně rostl.	Hodnota vývozu zboží ¹ v 1. čtvrtletí 2023 dosáhla 1 153,6 mld. korun a meziročně se zvýšila o 105,7 mld. (10,1 %). Růst cen zahraničního obchodu se oproti konci roku 2022 zmírnil a s ním i meziroční přírůstek exportu ² . K růstu hodnoty vývozu zboží přispívaly solidní výsledky v oblasti výroby motorových vozidel a souvisejících průmyslových oborů. Zároveň ale vysoká srovnávací základna bránila vyšším přírůstkům exportu u zboží, u kterého loni prudce rostly ceny – tedy různých surovin a energií. Podle sezónně očištěných údajů vývoz zboží mezičtvrtletně klesl o 1,5 %.
Silně se zvyšoval export do Německa.	V 1. čtvrtletí 2023 silněji meziročně rostl export zboží do zemí EU (+90,6 mld. korun, 10,7 %), zatímco export mimo EU byl vyšší o 15,1 mld. (7,7 %). Nejvýraznější byl meziroční přírůstek vývozu do Německa (+43,9 mld. korun, 13,7 %) ³ , který tak značně překonal ostatní exportní destinace. Silně meziročně rostl také vývoz do Francie (+10,1 mld. korun, 19,3 %) a do Polska (+7,1 mld. korun, 9,6 %). Významnější přírůstky byly zaznamenány také u exportu do Španělska (+4,6 mld. korun, 15,1 %), Spojeného království (4,5 mld., 11,3 %), Nizozemska (+4,0 mld., 11,1 %), Itálie (4,0 mld., 8,6 %), Belgie (+3,6 mld., 15,7 %), Turecka (+4,3 mld., 40,0 %), Rakouska (+3,2 mld., 6,9 %), Ukrajiny (+2,6 mld., 57,2 %), Švédska (+2,5 mld., 14,1 %), Švýcarska (+2,3 mld., 13,9 %) nebo Maďarska (+2,3 mld., 6,9 %). K poklesu vývozu došlo u menšiny zemí, přičemž nejvýraznější byl meziroční propad exportu zboží do Ruska (-9,7 mld. korun, -67,9 %) a na Slovensko (-3,1 mld., -3,0 %) ⁴ .
Za meziročním růstem vývozu většinou stála motorová vozidla.	Na růstu hodnoty exportu zboží v 1. čtvrtletí 2023 se výrazně podílelo meziroční oživení u tří silných exportních odvětví – motorových vozidel (+72,9 mld. korun, 30,5 %), elektrických zařízení (+26,7 mld., 28,1 %) a strojů a zařízení (+17,4 mld., 14,7 %). Zejména v případě motorových vozidel pomohla i nízká srovnávací základna začátku loňského roku. Silný byl meziroční nárůst vývozu potravinářských výrobků (+8,4 mld. korun, 25,4 %). Vývoz ostatních významných artiklů rostl mírně nebo spíše stagnoval. To byl případ pryžových a plastových výrobků (+3,5 mld. korun, 6,8 %), počítačů, elektronických a optických přístrojů a zařízení (+2,0 mld., 2,1 %) nebo kovodělných výrobků (+1,4 mld., 2,1 %). Hlavně pod vlivem vysoké srovnávací základny v 1. čtvrtletí 2023 meziročně nejvíce klesala hodnota vývozu elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu (-8,7 mld. korun, -33,0 %), základních kovů (-6,3 mld., -12,1 %), chemických látek a přípravků (-5,5 mld., -9,2 %) a dřeva a dřevěných výrobků (-4,0 mld., -24,6 %). Výrazně nižší byl i vývoz v oblasti sběru, přípravy k likvidaci a likvidace odpadu (-2,9 mld. korun, -22,4 %) nebo produktů zemědělství a myslivosti (-2,6 mld., -14,9 %).
Meziroční růst dovozu se zmínil.	Meziroční přírůstek hodnoty dovozu zboží se v 1. čtvrtletí propadl na 52,4 mld. korun (4,9 %). Celkově tak import zboží dosáhl 1 112,2 mld. korun. Výrazné zpomalení meziroční dynamiky bylo jednoznačně ovlivněno vysokou srovnávací základnou loňského 1. kvartálu, především u ropy a zemního plynu. Meziroční růst cen byl mírně nižší než nominální navýšení hodnoty dovozu zboží ⁵ . Podle sezónně očištěných údajů import zboží klesl o 4,7 %. Pod vlivem vysoké srovnávací základny výrazně zmírnil meziroční přírůstek dovozu zboží ze zemí mimo EU (+25,5 mld. korun, 6,5 %) a mírně klesl pod úroveň navýšení importu z EU (+26,9 mld., 4,1 %). Nejvíce rostla hodnota dovozu zboží z Norska ⁶ (+19,9 mld. korun, 849,5 %) a Číny (+18,2 mld., 14,1 %). Významné přírůstky měl dovoz z Německa (+9,5 mld. korun, 3,9 %), Polska (+5,8 mld., 6,1 %), Spojených států (+5,1 mld.,

¹ Údaje za zahraniční obchod se zbožím od roku 2020 jsou přepočítávány aktualizovanou metodou založenou na vyšší míře detailu, viz <https://www.czso.cz/csu/czso/aktualizace-metody-propoctu-zahranicni-obchod-se-zbozim>. Není-li uvedeno jinak, jsou všechny údaje sezónně neočištěné a v běžných cenách.

² Ceny vývozu zboží se v 1. čtvrtletí 2023 meziročně zvýšily o 6,3 % a mezičtvrtletně klesly o 1,3 %.

³ Většinu přírůstku tvořilo navýšení exportu motorových vozidel (+24,1 mld. korun) a elektrických zařízení (+14,8 mld.). Naopak odezněl vliv obchodu s elektřinou, který loni stimuloval růst exportu k našim nejbližším sousedům.

⁴ Šlo o první meziroční snížení od 3. čtvrtletí 2020. Největší podíl na něm měl propad vývozu elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu (-9,6 mld. korun).

⁵ Ceny dovozu zboží v 1. čtvrtletí meziročně vzrostly o 3,2 % a mezičtvrtletně se propadly o 4,3 %.

⁶ Norsko představuje „nový“ zdroj zemního plynu a náhradu za výpadek u dovozu této komodity z Ruska.

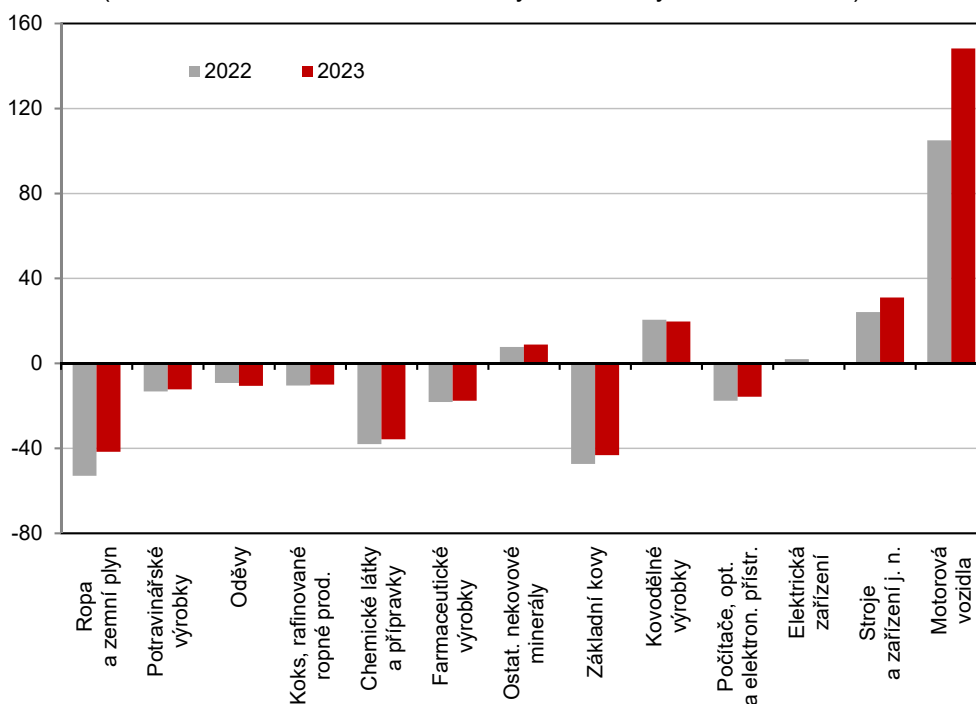

21,0 %), Japonska (+3,9 mld., 20,2 %), Spojeného království (+3,7 mld., 23,5 %), Ázerbájdžánu (+3,2 mld., 67,7 %) nebo Jižní Koreje (+3,2 mld., 13,7 %). Prudce meziročně poklesl dovoz z Ruska (-35,7 mld. korun, -69,0 %) a nižší byl i import z Rakouska (-2,8 mld., -8,0 %).

Klesal import ropy a zemního plynu i dalších surovin.

Zbožová struktura dovozu se v 1. čtvrtletí vyvíjela podobně jako export. Nejvíce meziročně vzrostla hodnota importu motorových vozidel (+29,7 mld. korun, 22,1 %), elektrických zařízení (+29,4 mld., 31,6 %) a strojů a zařízení (+10,5 mld., 11,1 %). Výrazný byl také přírůstek dovozu potravinářských výrobků (+7,5 mld. korun, 16,1 %). Mírně se zvýšil dovoz kovodělných výrobků (+2,3 mld. korun, 4,9 %). Propad hodnoty dovozu byl zaznamenán u výrobků, které loni nejvíce ovlivnil prudký cenový růst – ropy a zemního plynu (-11,6 mld. korun, -21,7 %), základních kovů (-10,5 mld., -10,5 %), chemických látek a přípravků (-7,7 mld., -7,9 %) nebo elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu (-2,8 mld., -31,4 %).

Graf č. 10 Bilance zahraničního obchodu se zbožím ve statistice zahraničního obchodu (kumulace 1. čtvrtletí, v mld. korun, vybrané oddíly klasifikace CPA)

Zdroj: ČSÚ

Bilance zahraničního obchodu se zbožím se meziročně zlepšila.

Výrazný převis dynamiky vývozu nad dovozem vedl k opětovnému návratu bilance zahraničního obchodu se zbožím k prvnímu přebytku od 2. čtvrtletí 2021. Kladné saldo v 1. kvartálu 2023 dosáhlo 41,4 mld. korun a meziročně se zlepšilo o 53,4 mld. Při srovnání se stejným obdobím předchozích let ale letošní přebytek zůstává relativně nízký⁷. Bilance zahraničního obchodu se zbožím (sezónně očištěná) se mezičtvrtletně výrazně zlepšila. Meziroční zlepšení bilance zahraničního obchodu se zbožím lze přičíst čistě obchodu s EU (+63,8 mld. korun). Deficit obchodu s mimounijními zeměmi se opět meziročně prohloubil (-10,4 mld. korun), avšak výrazně mírněji než v předchozích kvartálech. Nejvíce ve směru meziročního zlepšení bilance působil obchod s Německem (+34,3 mld. korun) a k výraznému zmírnění deficitu došlo u obchodu s Ruskem (+25,9 mld.). Zlepšovala se také bilance obchodu s Francií (+9,5 mld. korun), Rakouskem (+6,0 mld.), Tureckem (+4,6 mld.), Nizozemskem (+4,7 mld.), Belgií (+4,3 mld.), Kazachstánem (+3,3 mld.),

⁷ Za období let 2014–2022 bylo dosaženo horšího výsledku bilance obchodu se zbožím jen v letech 2020 (+36,2 mld. korun) a 2022 (-12,0 mld.).

Švýcarskem (+2,7 mld.), Španělskem (+2,7 mld.), Itálií (+2,5 mld.) nebo Ukrajinou (+2,0 mld.) a Izraelem (2,0 mld.). Nejvíce se meziročně propadla bilance zahraničního obchodu s Norskem (-18,9 mld. korun) a Čínou (-18,6 mld. korun). Významné zhoršení bylo zaznamenáno také u bilance obchodu se Slovenskem (-4,6 mld. korun), Japonskem (-4,6 mld.), Spojenými státy (-3,8 mld.), Jižní Koreou (-2,9 mld.) nebo Ázerbájdžánem (-2,7 mld.).

Ke zlepšení bilance přispíval nejvíce obchod s motorovými vozidly.

K meziročnímu zlepšení celkové bilance zahraničního obchodu se zbožím v 1. čtvrtletí přispěla nejvíce s velkým předstihem před ostatními druhy zboží motorová vozidla (+43,3 mld. korun). Příznivě působil také obchod s ropou a zemním plynem (+11,3 mld. korun), stroji a zařízeními (+6,9 mld.), základními kovy (+4,2 mld.), pryžovými a plastovými výrobky (+3,7 mld.), papírem a výrobky z něj (+2,6 mld.) nebo chemickými látkami a přípravky (+2,3 mld.). Naopak se meziročně zhoršila bilance obchodu s elektřinou, plynem, párou a klimatizovaným vzduchem (-5,9 mld. korun), s produkty zemědělství a myslivosti (-4,8 mld.), elektrickými zařízeními (-2,7 mld.), se dřevem a dřevěnými výrobky (-2,5 mld.), v oblasti sběru, přípravy k likvidaci a likvidace odpadu (-2,1 mld.), u lesnictví a těžby dřeva (-2,0 mld.) nebo s černým a hnědým uhlím a lignitem (-2,0 mld.).

